יום ה', ט' בכסלו תשס"ד (04 בדצמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

לקראת חנוכה הבעל"ט – **עץ הזית ושמנו...** [המשך מאתמול]
הוא סמל לכוח סבל, שגזעו הנמוך והחזק עוזר לו להתקיים ולעמוד איתן ברוחות חזקות ובתנאי מזג אוויר קשים. אולי בשל כך נבחר הזית כסמל להתחדשות...
עץ הזית הוא גם סמל לרעננות: **"זית רענן יפה פרי תואר קרא ה' שמך."** [ירמיה י"א 16], סמל להמשכיות: **"...בניך כשתילי זיתים סביב לשלחנֶך"** [תהלים קכ"ח 4], וסמל לבטחון בה': **"ואני כזית רענן בבית אלוקים בטחתי בחסד אלוקים עולם ועד."** [שם נ"ב 10] מעל לכל, מסמל הזית את השלום; לכן נבחרו ענפי הזית לעטר את שני צידי המנורה בסמלה של מדינת ישראל, את סמל חילות צה"ל, ואת סמל האו"ם.
הזית פורח במחצית אפריל ובחודש מאי [חודשי ניסן-אייר] ומאחר להבשיל; פירותיו מרים ביותר ולא ניתן לאוכלם לפני כבישתם, אך בימי קדם אכלו אותם באופנים שונים. רוב תוצרת הזית הופנתה לייצור שמן. הוא מאופיין בחיי מדף ארוכים ובאיכותו התזונתית. הוא מכיל ויטמין A, סידן, ברזל, מגנזיום, זרחן, אשלגן ונתרן כפי שנרמז במשלי [כ"ז 9]: **"שמן וקטורת יְשַמַח לב ומֶתֶק רעהו מעַצַת נָפש."** לא רק למאכל שימש השמן. קשה לתאר את חיי קדמונינו ללא שמן הזית שהאיר את חשיכת הליל. בשמן המובחר היתה מצוות הדלקת המנורה במשכן ובבית המקדש: **"ואתה תצווה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד."** [שמות כ"ז 20]
עונת המסיק והפקת השמן מאוחרת לשאר הפירות ונעשית מחודש תשרי ועד כסלו. לכן הבאת ביכוריהם מאוחרת לסוכות: "מעצרת [=חג השבועות] ועד החג [=סוכות], מביא וקורא [את מקרא הביכורים], מן החג ועד חנוכה מביא ואינו קורא. רבי יהודה בן בתירא אומר, מביא וקורא." [מסכת ביכורים א', משנה ו'] מה ראתה המשנה לציין מצוה מן התורה בחג [חנוכה] שנקבע מאוחר יותר ע"י חכמים? וקושי נוסף הקשור בחנוכה: עפ"י ספרי המכבים, סיבת התקנת החג לדורות היתה חנוכת המזבח שנטמא קודם לכן ע"י היוונים; אם כן, מדוע במסכת שבת [כ"א:] ההסבר לחג הוא נס פך השמן, שזכרו חסר לגמרי במקורות ההיסטוריים של החג? הרב יואל בן-נון ב"מגדים" (חוברת י"ב) פותר שאלות אלו יפה: שיא החשיכה של השנה הוא בלילות כסלו הארוכים. במחצית השניה של כסלו, גם אור הירח הולך ונעדר. בתקופה זו, כאמור, גם סוף עונת המסיק ושיא הפקת השמן. חג החנוכה נקבע אמנם כחג ההודאה על חנוכת המזבח וטיהור המקדש, אך לא פחות מזה כחג הודאה לה' על שמן הזית המאיר את בתי ישראל בייחוד בשיא חשיכת השנה. בזאת מתברר מדוע ציינה המשנה דווקא את חנוכה כסוף זמן הביכורים... שמן זית הוא המובחר כדי לפרסם את נס החנוכה, והוא שהאיר את בתי ישראל בערבי שבתות וחגים בשנות הגלות הארוכות. "אמר הקב"ה, מה היונה הביאה אורה לעולם, אף אתם שנמשלתם כיונה – הביאו שמן זית והַדליקו לפניי את הנר..." [מדרש תנחומא **תצווה** ג'] [עלון 'זמן.מקום']

§§§

"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה." [בראשית כ"ח 10] – כך נפתחת פרשתינו בתורה השבת, פר' **"ויצא"**. על יציאות בכלל ויציאות מהארץ בפרט – בע"ה ביום ראשון!
"לו עמי שומע לי, ישראל בדרכַי יהלֵכו. כמעט אויביהם אכניע, ועל צריהם אשיב ידי."[תהלים פ"א]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **חמישי**

כניסת שבת (ב"ש): 16[15]
צאת השבת (ב"ש): 17[13]

יום נעים ושבת שלום!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל.